

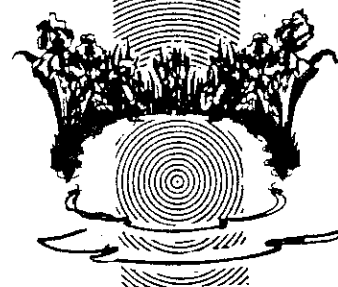
Stockholmarnas
och
Västeråsarnas

BIBLIOTEKSVANOR

- EN STUDIE AV DEN VUXNA BEFOLKNINGEN -

av U L F B L O M D A H L
i samråd med Stig Elofsson

Sociologiska institutionen - Stockholms Universitet

**Fritid
Stockholm**
Verksamhetsavdelningen

FRITID STOCKHOLMS FÖRORD

Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet och Fritid Stockholm driver gemensamt under perioden 1984-1987 ett forskningsprojekt omkring "Resursutnyttjande och effekter av offentligt bedriven fritidsverksamhet". Fritidsnämnden i Stockholm har också beslutat - genom att inrätta en FOU-tjänst - att det även efter projektets slut ska bedrivas forskning omkring stockholmarnas fritids- och kulturvanor.

Resultaten av forskningsprojektet har hittills redovisats i forskningsrapporter, forskningsredovisningar, studentuppsatser och förvaltningsrapporter. Vi startar nu en femte form av redovisning av forskningsresultaten. Denna form benämns småskriftserien. Inom ramen för denna skriftserie kommer t ex sammanfattningar av forskningsrapporterna att göras. Dessutom redovisar vi där kortare forskningsartiklar.

För innehållet i rapporterna svarar författarna själva.

Stockholm den 20 mars 1987

Lillemor Gardart
Avdelningsdirektör vid
Verksamhetsavdelningen

1987

c författarna

ISBN 91-86768-06-9

Redaktion: Lis Kullenberg

Utskrift: Monica Pettersson & Viola Tellander

FÖRFATTARENS FÖRORD

Sedan 1984 har vi arbetat med att undersöka hur befolkningen utnyttjar de offentliga satsningarna på fritids- och kulturområdet. Medel till forskningsprojektet har beviljats bl a av Delegationen för social forskning, Fritid Stockholm, Fritid Västerås och Utrednings- och statistikkontoret i Stockholm.

Inom ramen för forskningsprojektet har vi i den sk vuxenstudien intervjuat 2.500 stockholmare och 1.000 västeråsare. Huvudresultaten från vuxenstudien redovisas under 1987 i skriften: OFFENTLIGA SATSNINGAR PÅ FRITIDS-OMRÅDET.

Efter önskemål från bl a förvaltningarna väljer vi att också redovisa vissa delresultat i mindre skrifter. Den här rapporten om Stockholmarens biblioteksvanor är en av dessa skrifter.

Ett stort antal personer har hjälpt till inom ramen för hela forskningsprojektet. Till alla dem ber vi att få framföra vårt varma tack. Det finns ett mindre antal personer som speciellt har hjälpt oss med den här skriften. Vi vill alltså framföra ett speciellt tack till våra kamrater i forskningsprojektet Åsa Claesson och Diana Pettersson. Vidare vill vi tacka Lizzie Hammarberg, Lis Kullenberg, Lars Mattsson, Lars Nordmark, Monica Pettersson och Viola Tellander.

Vi ansvarar gemensamt för skriften. En viss arbetsfördelning har dock skett vid utarbetningen av skriften. För uppläggning av och formuleringar i skriften står Ulf Blomdahl. Databearbetningarna har Stig Elofsson gjort.

Stockholm den 20 mars 1987

Ulf Blomdahl och Stig Elofsson

Innehållsförteckning

	sid.
Inledning	1
Hur stor del av befolkningen besöker bibliotek?	1
Mäns och kvinnors biblioteksvanor	2
Olika socialgruppers biblioteksvanor	3
Olika åldrars biblioteksvanor	3
Olika nationaliteters biblioteksvanor	4
Biblioteksvanor i olika stadsdelar	5
Hur aktiva är biblioteksbesökarna i andra fritidsaktiviteter?	6
Vilka befolkningsgrupper är det som i liten utsträckning besöker bibliotek?	7
Har biblioteksvanorna förändrats?	12
Avslutning	13
Not- och litteraturförteckning	14
Bil 1. Enskilda fritidsaktiviteter i grupper av fritidsaktiviteter	16
Bil 2. Stegvis regressionsanalys	17
Bil 3. Lånestatistik 1965 - 1985	18
Publicerade rapporter	20

Inledning

Stockholm stad satsar nära 100 miljoner och Västerås kommun 24 miljoner per år på biblioteken. Frågan är hur stor del av befolkningen som utnyttjar denna kultursatsning och vilka stockholmare och västeråsare som besöker biblioteken.

Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet och fritidsförvaltningarna i Stockholm och Västerås har tillsammans genomfört en stor undersökning av den vuxna befolkningens fritidsvanor. 2.400 stockholmare i åldrarna mellan 16 och 75 år har intervjuats. Bortfallet i studien är 18%. Dessutom har vi intervjuat 1.000 västeråsare. Där är bortfallet 14%. Intervjuerna genomfördes vid årsskiftet 1984/1985. Huvudresultaten från vår studie redovisas i en separat rapport (1).

Hur stor del av befolkningen besöker bibliotek?

Under de senaste 12 månaderna har 60 % av stockholmarna besökt bibliotek (2,3). I Västerås är motsvarande siffra 67 %. Det är 26% av stockholmarna och 30% av västeråsarna som besökt bibliotek minst 1 gång i månaden. 5% av stockholmarna och 3% av västeråsarna har besökt bibliotek minst 1 gång i veckan. Det är 2% av stockholmarna och 0,4% av västeråsarna som besökt bibliotek minst 3 gånger i veckan.

Hur stor del av alla besök vid biblioteken under ett år står de mest aktivaste besökarna för? I tabellerna 1 och 2 ger vi svaret på frågan.

Tabell 1. Bibliotek. Aktivitetstillfällenas fördelning på olika delar av befolkningen. Stockholm.

Antal besök	Individer		Aktivitetstillfällena	
		%		%
0	40		-	
1-9	34		12	
10-19	13		19	
20-49	8		28	
50-99	3		22	
> 100 ggr	2		19	

Tabell 2 Bibliotek. Aktivitetstillfällenas fördelning på olika delar av befolkningen. Västerås.

Antal besök	Individer		Aktivitetstillfällena	
		%		%
0	33		-	
1-9	37		14	
10-19	17		25	
20-49	10		37	
50-99	3		19	
> 100 ggr	0,4		5	

Vi kan konstatera att 40% av befolkningen i Stockholm inte alls besöker biblioteket. De mest aktiva 13% (8+3+2) står för hela 69% av alla besök på bibliotek i Stockholm.

I Västerås står de aktivaste 13% av biblioteksbesökarna för 61% av alla aktivitetstillfällena.

Mäns och kvinnors biblioteksvanor

Andelen män och kvinnor som besökt bibliotek i Stockholm är exakt lika stor. I Västerås är det 71% av kvinnorna och 64% av männen som är biblioteksbesökare. Bland dem som ofta besöker bibliotek i de båda städerna är könsfördelningen jämn.

Olika socialgruppers biblioteksvanor

I vilken utsträckning besöker människor i olika socialgrupper bibliotek i våra två kommuner? (4). I tabell 3 ges svar på frågan.

Tabell 3. Andelen personer i olika socialgrupper som besökt bibliotek under de senaste 12 månaderna. %.

	S 1	S 2	S 3
Stockholm	66	63	58
Västerås	89	75	62

Vi kan alltså konstatera att människor i socialgrupp 1 besöker bibliotek i större utsträckning än framförallt människor i socialgrupp 3. Skillnaderna mellan socialgrupperna är dock ganska liten i Stockholm medan den är betydande i Västerås. Det kan observeras att andelen aktiva i de tre socialgrupperna är högre i Västerås än i Stockholm.

Bland dem som besöker bibliotek ofta i de båda kommunerna är socialgruppsfördelningen jämn (tabellen visas ej här).

Olika åldrars biblioteksvanor

I tabell 4 framgår hur stor andel av invånarna i olika åldersgrupper i de båda städerna som besökt bibliotek under senaste året.

Tabell 4. Andelen personer i olika åldersgrupper som besökt bibliotek under de senaste 12 månaderna. %.

	15-24	25-39	40-49	50-64	65-75 år
Stockholm	72	66	57	52	50
Västerås	75	77	65	59	53

Andelen personer som besöker bibliotek är högst i de yngre och minst i de äldre åldersgrupperna. I Västerås är andelen som besökt bibliotek större i alla åldersgrupper än i Stockholm.

Olika nationaliteters biblioteksvanor

Besöker invandrare bibliotek i samma utsträckning som svenskar?, I tabell 5 ger vi svaret på frågan (5,6).

Tabell 5. Andelen svenska medborgare sedan födseln, naturaliserade, finska medborgare och turkiska medborgare som besökt bibliotek under de senaste 12 månaderna. %.

	Svenska medborgare sedan födseln	Naturaliserade	Finska medborgare	Turkiska medborgare
Stockholm	60	56	69	75
Västerås	70	55	66	49

I Stockholm är andelen finska och turkiska medborgare som besöker bibliotek större än andelen svenska medborgare sedan födseln och naturaliserade (7).

I Västerås är det de svenska och finska medborgarna som i störst utsträckning besökt bibliotek.

Biblioteksvanor i olika stadsdelar

Hur stor andel av befolkningen i de olika stadsdelarna besöker bibliotek? I tabell 6 ger vi svar på den frågan.

Tabell 6. Andel av befolkningen i olika stadsdelar som besökt bibliotek minst 1 gång, minst 10 gånger och minst 50 gånger under de senaste 12 månaderna. %.

	Minst 1 gång	Minst 10 ggr	Minst 50 ggr
Stockholm			
Innerstaden	66	25	5
Årsta	54	20	2
Skärholmen	59	26	3
Bromma	62	27	4
Tensta	61	29	7
Västerås			
Centrala delarna	78	42	6
Bäckby	66	27	2
Tillberga	54	22	1
Hamre	81	34	2

I Västerås är befolkningen i Centrala delarna de flitigaste biblioteksbesökarna. Invånarna i Tillberga besöker bibliotek i minst utsträckning.

I Stockholm är det befolkningen i Årsta som i minst utsträckning besöker bibliotek. Detta kan troligtvis förklaras av att Årsta-bornas genomsnittsålder är betydligt högre än genomsnittsåldern för befolkningen i andra stadsdelar.

Hur aktiva är biblioteksbesökarna i andra fritidsaktiviteter?

Hur aktiva är biblioteksbesökarna i andra fritidsaktiviteter? I tabell 7 ger vi svar på frågan (8)(9).

Tabell 7. Biblioteksbesökares-icke biblioteksbesökares deltagande i andra fritids- och kulturaktiviteter. %.

Fritidsaktivitet	STOCKHOLM			VÄSTERÅS		
	Icke biblioteksbesökare	Biblioteksbesökare Lågaktiv	Biblioteksbesökare Högaktiv	Icke biblioteksbesökare	Biblioteksbesökare Lågaktiv	Biblioteksbesökare Högaktiv
Idrotts- och motionsanläggning	55	75	79	63	83	89
Parker och grönområden	87	95	97	79	95	96
Kultur	69	100	100	59	100	100
Öppen verksamhet	15	26	31	20	30	37
Åskådare idrott	31	38	37	45	53	46
Annan förening	40	50	52	49	57	63
Idrotts-/fri-luftsförening	14	19	15	13	28	20

Vi kan konstatera att biblioteksbesökare överlag är mer aktiva än icke biblioteksbesökare i andra grupper av fritids- och kulturaktiviteter. Det är framför allt i andra kulturaktiviteter som biblioteksbesökarna är mycket mer aktiva än icke besökare på bibliotek.

Däremot är de som ej besöker bibliotek ungefär lika aktiva som biblioteksbesökare när det gäller att som

åskådare besöka idrottstävlingar i Västerås och i Stockholm att vara aktiv i idrottsförening.

Vilka befolkningsgrupper är det som i liten utsträckning besöker bibliotek?

Vilka grupper är det som i stor och liten utsträckning utnyttjar bibliotekens tjänster? I bilaga 2 presenterar vi, med den stegvisa regressionsanalysens hjälp, vad som i första hand skiljer dem som aldrig besöker bibliotek från dem som besöker bibliotek. Vi visar också i denna bilaga vad som i första hand skiljer dem som besöker bibliotek ofta från dem som inte alls besöker bibliotek (10). I båda kommunerna är det ålder och socialklass som i första hand skiljer biblioteksbesökarna från dem som inte besöker bibliotek. Det är alltså de äldre samt de som tillhör en lägre socialklass som är underrepresenterade bland besökarna (11). Bland dem som ofta besöker biblioteken i Stockholm är i första hand de som studerar, de som har bil och de som tillhör en högre socialklass överrepresenterade. I Västerås är det i första hand de som har gjort semesterresa, de som studerar och de som tillhör en högre socialklass som är överrepresenterade bland dem som besöker bibliotek ofta.

I kulturdebatten har gjorts många påståenden om att vissa grupper missgynnas av bibliotekens tjänster. I tabell 8 prövar vi i vilken utsträckning några av dessa påståenden är riktiga. När ålderskillnaderna mellan jämförelsegrupperna är stor kontrollerar vi för ålder (12,13). I något fall kontrollerar vi också jämförelsegruppernas sociala sammansättning.

Tabell 8. Olika befolkningsgruppers utnyttjande av bibliotek. Andelar i %.

	Stockholm		Västerås	
	besöker	besöker ofta	besöker	besöker ofta
<u>15-39 år</u>				
Frisk	67	-	77	-
Handikapp (lätt)	70	-	76	-
Handikapp (svårt)	71	-	63	-
<u>40-64 år</u>				
Frisk	56	-	71	-
Handikapp (lätt)	54	-	52	-
Handikapp (svårt)	49	-	47	-
<u>65-75 år</u>				
Frisk	53	-	58	-
Handikapp (lätt)	53	-	49	-
Handikapp (svårt)	38	-	50	-
Skiftarbete/kvällstid	62	13	74	13
Arbete dagtid	56	10	66	10
Socialklass 1	66	12	88	16
Socialklass 5	55	12	65	12
<u>40-49 år</u>				
Sjuk/förtidspensionär	59	8	-	-
Förvärvsarb. > 30 tim	55	9	-	-
<u>50-64 år</u>				
Sjuk/förtidspensionär	46	10	53	16
Förvärvsarb. > 30 tim	52	13	59	7
Arbetslösa	57	14	61	16
Förvärvsarb. > 30 tim	57	11	67	11
<u>Socialgrupp 3</u>				
Arbetslösa	69	12	54	14
Förvärvsarb. > 30 tim	53	12	58	8

- = antalet personer är för få för att resultaten ska redovisas.

	Stockholm		Västerås	
	besöker	besöker ofta	besöker	besöker ofta
<u>Socialgrupp 3</u>				
Turkiska kvinnor	70	12	73	36
Svenska kvinnor	57	14	71	13
Hyreslägenhet	60	14	65	13
Radhus/Villa	64	11	70	12
Inga ekonom. resurser ⁽¹⁴⁾	54	17	47	6
Alla ekonom. resurser	62	10	79	11
Arbete i offentlig tjänst	68	16	72	17
Arbete i privat tjänst	53	9	64	11
Kontantmarginal (15)	61	12	72	15
Ej kontantmarginal	59	14	57	10
Socialt isolerad	51	8	60	11
Socialt förankrad	67	18	62	14
Gjort semesterresa	62	13	72	15
Ej gjort semesterresa	51	13	50	9
Bil	58	10	68	13
Ej bil	64	18	65	16
<u>15-30 år</u>				
Studerande	88	22	90	27
Ej studerande (arbet.)	60	10	64	10
Ej studerande (totalt)	65	12	68	12

Låt oss börja med att konstatera att de **arbetslösa** och de **sjuk-och förtidspensionerade** inte besöker bibliotek i mindre utsträckning än de som förvärvsarbetar.

Vi ser att de **svårt handikappade** besöker bibliotek i mindre utsträckning än de friska. I åldersgruppen 15-39 år besöker dock de **svårt handikappade** i Stockholm biblioteken i minst samma utsträckning som de friska.

Det kan konstateras att de **skiftarbetande** utnyttjar biblioteken i minst samma utsträckning som de som arbetar kontorstid.

Vi ser också att de som inte har bil utnyttjar biblioteken i samma utsträckning som de som har bil.

De **turkiska kvinnorna** i socialgrupp 3 utnyttjar biblioteken i betydligt större utsträckning än svenska kvinnor i socialgrupp 3.

Vidare ser vi att de som bor i **villa** utnyttjar biblioteken i något större utsträckning än de som bor i hyreshus och att de som har **alla ekonomiska resurser** besöker biblioteken i betydligt större utsträckning än de som inte har några ekonomiska resurser alls.

De som arbetar i **offentlig tjänst**, de som har **kontantmarginal** i Västerås, de som har **social förankring**, de som har **gjort semesterresa** och de som **studerar** besöker biblioteken i större utsträckning än respektive jämförelsegrupp.

För att finna grupper som i extrem liten och stor utsträckning utnyttjar biblioteken kombinerar vi i tabell 9 flera variabler.

Tabell 9. Olika befolkningsgruppers utnyttjande av bibliotek. Andelar i %.

	Stockholm		Västerås	
	besöker	besöker ofta	besöker	besöker ofta
Arbetslös och handikapp	52	5	59	15
Arbete och frisk	60	11	73	12
Pensionär uppväxt i glesbygd med handikapp	52	13	-	-
Ung uppväxt i storstad och frisk	70	17	-	-
Socialt isolerad i hyreshus utan kontantmarginal	48	6	-	-
Personer med social förankring i radhus/villa med kontantmarginal	65	13	-	-
Ung i socialklass I	67	20	-	-
Gammal i socialklass 5	41	11	-	-
Arbetslös eller handikapp samt socialt isolerad	42	10	48	7
Sysselsatt > 30 tim samt socialt förankrad	57	14	60	14

Vi kan konstatera att skillnaderna när det gäller biblioteksbesök ökar när vi kombinerar bakgrundsvariabler. Störst skillnader får vi mellan **unga personer i socialklass 1** och **gamla personer i socialklass 5**.

Det är viktigt att observera att skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper när det gäller biblioteksbesök är måttlig jämförda med de skillnader vi kan observera i annan kulturell verksamhet (16).

Har biblioteksvanorna förändrats?

Är det så att befolkningen idag utnyttjar bibliotekens tjänster i större utsträckning än tidigare? Vi kan jämföra våra egna resultat i Stockholm med undersökningar från 1965, 1975, 1976 och 1982/1983.

Undersökningen 1965 genomfördes med åldersgruppen 15-70 år. 1975-års undersökning utfördes på åldersgruppen över 15 år. SCB:s undersökning 1976 och 1982/1983 samt vår egen har genomförts på åldersgruppen 15-75 år. Vi vet att antalet biblioteksbesök minskar med stigande ålder. Detta innebär att andelen aktiva i framförallt 1975-års undersökning är något underskattad jämförd med andelen aktiva i de andra undersökningarna.

I tabell 10 presenterar vi hur stor andel av befolkningen i Stockholm som vid de olika undersökningstillfällena har utnyttjat bibliotekens tjänster (17, 18).

Tabell 10. Andelen stockholmare som besökt bibliotek under de senaste 12 månaderna. %.

Swedner		Törneman		SCB	SCB	Blomdahl/Elofsson	
1965		1975		1976	1982/ 1983	1985	
Män	Kvinnor	Män	Kvinnor		Män	Kvinnor	
36	29	41	42	48	56	61	61

Vi kan konstatera att andelen biblioteksbesökare drastiskt har ökat sedan 1965.

Vad kan då vara orsaken till att andelen personer som besöker bibliotek kontinuerligt har ökat sedan 1965? Vi vet att antalet lån/vuxen i stockholms stads egna bibliotek knappast alls har förändrats sedan 1965 (se bil. 3.). Det förefaller därför inte speciellt rimligt att i första hand förklara det ökade antalet personer som utnyttjar bibliotekens tjänster med att fler personer lånar böcker. Studier visar också att andelen som lånar böcker på bibliotek ej har ökat mellan 1978 och 1985 (19).

Vad kan det då finnas för huvudorsak till att fler personer i dag utnyttjar bibliotekens tjänster? Det förefaller rimligt att anta att det beror på bibliotekens allt mer differentierade utbud. På biblioteken kan man nu lyssna på musik, låna hem grammofonskivor, musikband, talböcker, videogram, konst m m. Dessutom kan man höra på föredrag och se på konstutställningar. Det är också rimligt att anta det i dag är fler personer än tidigare som besöker biblioteken för att läsa dagstidningar och andra tidskrifter.

Avslutning

Allt fler stockholmare och västeråsare utnyttjar nu bibliotekens tjänster. Det är nu till och med fler stockholmare och västeråsare som besökt bibliotek än som varit på ett föreningsmöte under senaste året (20) (21).

Not- och litteraturförteckning

1. Blomdahl/Elofsson, **Offentliga satsningar på fritids- och kulturområdet. En studie av den vuxna befolkningen, 1987.** Fritid Stockholm och sociologiska institutionen vid Stockholms universitet.
2. Läsaren bör observera att frågan gäller biblioteksbesök totalt i båda städerna. Det är alltså de intervjuade som själva avgör vad som ska uppfattas som bibliotek.
3. Det bör observeras att vi frågat om besök på bibliotek. I svaren ingår alltså besök för att låna böcker, läsa tidningar, lyssna på gramofonskivor m m.
4. Till socialgrupp 1 förs högre tjänstemän och fria yrkesutövare (54-60) + företagare som inte är enmansföretagare (77-78) + de som studerar på minst 3-åriga linjer på högskolan. Till socialgrupp 2 förs tjänstemän på mellannivå (44-46) och tjänstemän på lägre nivå (33-36) + studerande på högskolelinjer som är kortare än tre år samt de som går teoretiska linjer på gymnasiet. Till socialgrupp 2 förs också enmansföretagare (76). Till socialgrupp 3 förs facklärda arbetare (21-22) och icke facklärda arbetare (11-12). Till socialgrupp 3 förs också de som går på praktiska linjer på gymnasiet och de som bedriver grundskolestudier.
5. För att få tillräckligt många turkiska och finska medborgare har vi gjort ett extraurval.
6. Med naturaliserade avses de som blivit svenska medborgare.
7. Det bör observeras att vi erhåller dessa resultat trots att vi inte kontrollerat för socialgrupp.
8. I bilaga 1 presenterar vi vilka enskilda aktiviteter som ingår i fritidsgrupperna.
9. Lågaktiv är den som besökt biblioteket minst 1 gång/år. Högaktiva är de som besökt bibliotek minst 20 ggr/år.
10. Den stegvisa regressionen presenteras i Blomdahl/Elofsson, **Offentliga satsningar på fritids- och kulturområdet. En studie av den vuxna befolkningen, 1987,** Fritid Stockholm och Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet.
11. Socialklass 1 = socialgrupp 1. Socialklass 5 består av de icke yrkesutbildade arbetarna (11+12).
12. Det är alltså viktigt att observera att de svårt handikappade är betydligt äldre än de friska. Jämför man de handikappades fritidsvanor med de friska är det risk att man enbart visar upp hur åldern varierar med fritidsvanor.

13. När antalet intervjuade understiger 20 redovisar vi inga resultat.
14. Den grupp som inte enligt vår definition har några ekonomiska resurser består av de som bor i hyreshus och som inte har båt och sommarstuga och som inte har gjort semesterresa och dessutom inte kan skaffa fram 10.000 kronor på en vecka. De som har alla ekonomiska resurser bor i villa, har båt och sommarstuga samt har gjort semesterresa. Dessutom kan de skaffa fram 10.000 kronor på en vecka.
15. Kontantmarginal har den som på en vecka kan skaffa fram 10.000 kronor.
16. Se Blomdahl/Elofsson, **Stockholmarnas och Västeråsarnas kulturvanor. En studie av den vuxna befolkningen, 1987,** Fritid Stockholm och Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet.
17. De olika undersökningarna är presenterade i följande rapporter:

Swedner, H, **Teatervanor och musikvanor i Stor-Stockholm, 1966,** Stadskollegiets utlåtanden och memorial. Bihang, nr 76. Stockholm stad

Törneman, H, **Aktiviteter på fritiden, 1975,** Stadskansliets planeringsavdelning, Stockholms stad

Bergström, U, "Stockholmarna mer aktiva på fritiden" i **USK-aktuellt 1986:5-6,** Stockholms stad

Blomdahl/Elofsson, **Offentliga satsningar på fritids- och kulturområdet. En studie av den vuxna befolkningen, 1987,** Fritid Stockholm och sociologiska institutionen vid Stockholms universitet.
18. I Västerås har vi inga tidigare undersökningar att jämföra med.
19. Se Johansson/Pettersson, **En bok för alla. Från förlag till läsare, sid 139-142,** Avd. för litteratursociologi vid Uppsala Universitet.
20. Se Blomdahl/Elofsson, **Stockholmarnas föreningsvanor. En studie av den vuxna befolkningen, 1987,** Fritid Stockholm och sociologiska institutionen vid Stockholms universitet.
21. Det vore intressant att i en ny undersökning utröna vilka befolkningsgrupper som mest utnyttjar de olika delarna av bibliotekens service.

Tabell Indelning av fritidsaktiviteter i grupper

STOCKHOLMIdrotts- och motionsanläggningar

Simhall, idrottshall/gymnastiksal, iordningställt motionsspår/skidspår, konstfrusen isbana/spolad isbana, idrottsplats/fotbollsplan/tennisbana, motionsanläggning.

Askådare vid idrottstävling

Stadion, Johanneshov. Söderstadion, Eriksdalshallen, annan idrottsanläggning i Stockholm.

Öppen verksamhet

Fritidsgård, parklek, pensionärernas fritidsverksamhet.

Parker och grönområden

Parker, strandpromenader, grönområden/friluftsområden, friluftsgård, iordningställt strandbad/utomhusbassäng.

Idrotts- och friluftsföreningarAnnan förening

Packförening, politiskt parti/sammanslutning, nykterhetsförening, religiös förening/sammanslutning, Konsumförening/annan konsumentförening, invandrarförening, pensionärsförening, föräldraförening, hyresgästförening/kontaktkommitté, bostadsrättsförening/villaförening/byggförening o dyl, lokal intressegrupp/miljögrupp/aktionsgrupp, övriga föreningar.

Kulturverksamhet

Bibliotek, Kulturhuset i City, Operan, Stadsteatern, Dramaten, Parkteaterns uteföreställningar, andra teaterföreställningar, Stadsmuséet, övriga museer, Konsertshuset, andra konserter, Liljevalchs konsthall, andra konsthallar, studiecirklar.

VÄSTERÅSIdrotts- och motionsanläggningar

Simhall, idrottshall/gymnastiksal, iordningställt motionsspår/skidspår, konstfrusen isbana/spolad isbana, idrottsplats/fotbollsplan/tennisbana, golfbana, ridanläggning, iordningställt skidbacke, skjutbana, minigolfbana.

Askådare vid idrottstävling

Rocklunda, Arosvallen, Idrottshallen, Lögarängen/Kristiansborgsbadet, annan idrottsanläggning i Västerås.

Öppen verksamhet

Fritidsgård/fritidspark, pensionärernas fritidsverksamhet.

Parker och grönområden

Parker, strandpromenader, grönområden/friluftsområden, vandringsleder, iordningställt strandbad/utomhusbassäng, friluftsgård.

Idrotts- och friluftsföreningarKulturverksamhet

Bibliotek, Folkets Hus, Folkets Park, Teaterhuset/Västerås teater, andra teaterföreställningar, Konserthuset, andra konserter, Stadsmuséet, Länsmuséet, övriga museer, studiecirklar.

Bilaga 2. Stegvis regressionsanalys

Tabell A. BIBLIOTEK

Deltagande - icke deltagande.
Stegvis regressionsanalys.

Stockholm				Västerås			
Steg	Signifikant	Variabel	R ²	Steg	Signifikant	Variabel	R ²
1	***	Alder (-)	2,6	1	***	Socialklass (-)	2,6
2	***	Socialklass	4,1	2	***	Alder (-)	5,7
3	***	Veckotim (-)	4,9	3	**	Tillberga (-)	7,0
4	**	Hushåll (+)	5,4	4	**	För. födda (-)	8,2
Totalt (10 variabler)			6,8	Totalt (10 variabler)			13,2

(+) positivt samband

(-) negativt samband

Tabell B. BIBLIOTEK

Deltagande ofta - ej deltagande. Stegvis regressionsanalys.

Stockholm				Västerås			
Steg	Signifikant	Variabel	R ²	Steg	Signifikant	Variabel	R ²
1	***	Studera-nde (+)	3,0	1	***	Semester (+)	5,8
2	***	Bil (-)	4,2	2	***	Studera-nde (+)	9,0
3	***	Social- klass (-)	5,4	3	***	Social- klass (-)	11,8
4	**	Medborg. (+)	6,4	4	***	Kön (+)	14,8
Totalt (10 variabler)			10,4	Totalt (10 variabler)			22,1

Varibelförkortning

Veckotim = Antal arbetstimmar

För. födda = Föräldrarna födda utomlands eller inte

0 = Båda föräldrarna födda i Sverige

1 = En förälder född i Sverige

2 = Båda föräldrarna födda utomlands

Hushåll = Antal timmar arbetat med hushållsarbete, reparationer, betalning av räkningar, trädgårdsarbete, inköp, barnpassning m m sammanlagt under veckan.

Medborg. = Medborgarskap (0 = svensk, 1 = svenskt och utlänskt, 2 = svenskt, tidigare utländskt, 3 = utländskt).

Antal lånade böcker per person

Västerås

1965	
1966	
1967	7,1
1968	7,2
1969	7,4
1970	7,9
1971	8,4
1972	8,8
1973	9,4
1974	10,8
1975	11,6
1976	11,9
1977	12,1
1978	12,7
1979	12,7
1980	13,3
1981	13,0
1982	13,3
1983	13,4
1984	13,1
1985	
1986	

Stockholms folkmängd och utlån per invånare

	0-15 år	15 år -	Totalt	Utlån av barnböcker 1)	Varav AAV-media	Lån/ barn	Utlån av vuxenb. 1)	Varav AV-media	Lån/ vuxen
1965	140.359	646.823	787.182	654.220		4,5	3.264.808		5,0
1966	135.761	644.846	780.607	687.476		5,1	3.388.300		5,3
1967	131.829	641.318	773.147	695.402		5,3	2.855.053		4,5
1968	125.867	634.023	759.890	702.619		5,6	3.772.920		6,0
1969	120.928	631.433	752.361	721.354		6,0	4.013.251		6,6
1970	117.236	627.675	744.911	940.102		8,0	3.855.893		6,1
1971	112.712	615.662	728.374	1.004.052	(2.512)	8,9	4.060.297	(12.313)	6,6
1972	106.150	596.153	702.303	1.014.584	(2.632)	9,6	4.204.249	(9.814)	7,1
1973	100.232	581.086	681.318	1.130.459	(4.090)	11,3	4.214.361	(13.352)	7,3
1974	96.983	574.243	671.226	1.204.252	(4.181)	12,4	4.289.646	(17.243)	7,5
1975	94.988	570.214	665.202	1.228.673	(3.401)	12,9	4.402.103	(20.035)	7,7
1976	94.045	567.213	661.258	1.319.145	(4.667)	14,0	4.509.230	(24.229)	7,9
1977	92.761	565.674	658.435	1.427.435	(7.517)	15,4	4.666.793	(160.346)	8,2
1978	91.234	562.695	653.929	1.477.507	(10.665)	16,2	4.730.435	(192.625)	8,4
1979	89.886	559.498	649.384	1.468.007	(13.264)	16,3	4.517.197	(215.991)	8,1
1980	88.372	558.842	647.214	1.482.282	(13.354)	16,8	4.450.798	(239.014)	8,0
1981	87.797	559.318	647.115	1.541.320	(19.742)	17,6	4.140.013	(277.390)	7,4
1982	88.382	561.304	649.686	1.603.736	(19.946)	18,1	4.104.292	(305.892)	7,3
1983	88.759	562.193	650.952	1.675.164	(20.788)	18,9	4.127.106	(268.257)	7,3
1984	90.395	563.060	653.455	1.730.206	(21.842)	19,1	4.000.423	(277.633)	7,1
1985	93.116	565.914	659.030	1.719.373	(25.937)	18,5	3.842.651	(274.651)	6,8

1) Fr o m 1971 ingår utlån av AV-media i utlåningsstatistiken.

PUBLICERADE FORSKNINGSRAPPORTER

- Blomdahl, U. **Erfarenhetsverktan - en utvärdering.**
1984 (40 kr)
- Blomdahl, U. **Gynnar de offentliga satsningarna på
fritidsområdet de redan gynnade?**
- En granskning av budgetdepartemen-
tets utredning i frågan m.m.
1985 (15 kr)
- Blomdahl/Elofsson **Fritidsaktiviteternas kumulativitet- en
prövning av en generell hypotes.**
1985 (30 kr)
- Pettersson, D. **Vi bestämmer tillsammans- en utvärde-
ring av gårds kooperativet i Navestad.**
1985 (30 kr)
Beställes från Norrköpings fritidsför-
valtning, tel: 011/15 29 40
- Blomdahl, U. **Deltar invandrarungdomar i fritids-
och kulturutbudet i mindre utsträck-
ning än infödda svenska ungdomar ?**
En studie av stadsdelen Navestad i
Norrköping
1986 (15 kr)
Beställes från Norrköpings fritidsför-
valtning, tel: 011/15 29 40
- Blomdahl/Elofsson **Stockholmarnas föreningsvanor.**
En studie av den vuxna befolkningen.
1987 (30 kr)
- Blomdahl/Elofsson **Stockholmarnas och Västeråsarnas
utnyttjande av de offentliga sats-
ningarna på kulturområdet.**
En studie av den vuxna befolkningen.
1987 (30 kr)

PUBLICERADE FORSKNINGSREDOVISNINGAR

- Blomdahl/Elofsson **Fritidsmönster med avseende på kön
och socialgrupp. Resultatredovisning.**
1985 (15 kr)
- Nordmark, L. **Hur mycket satsas på 7-17-åringars
kultur- och fritidsverksamhet i Västerås ?**
- En jämförande studie med Stockholm.
1985
- Pettersson, D. **Besökare i parkleken- en beskrivning
inför flickprojektet.**
1985 (15 kr)
- Karlsson, P. **Norrköpings elevernas fritidsvanor.**
1987 (30 kr)
Beställes från Norrköpings fritidsför-
valtning, tel: 011/15 29 40

SMÅSKRIFTSSERIE

- Blomdahl, U. **Välfärdsmätning inom fritids- och
rekreationsområdet.**
Presentation, granskning och
diskussion. 1979 (15 kr)
- Blomdahl/Elofsson **Stockholmarnas och Västeråsarnas
biblioteksvanor.**
En studie av den vuxna befolkningen.
1987 (15 kr)
- Blomdahl/Elofsson **Stockholmarnas och Västeråsarnas
utnyttjande av öppen verksamhet.**
En studie av den vuxna befolkningen.
1987 (15 kr)
- Blomdahl/Elofsson **Stockholmarnas och Västeråsarnas
utnyttjande av idrotts- och motions-
anläggningarna.**
En studie av den vuxna befolkningen.
1987 (15 kr)
- Blomdahl/Elofsson **Stockholmarnas och Västeråsarnas
utnyttjande av parker och grönområden.**
En studie av den vuxna befolkningen.
1987 (15 kr)
- Blomdahl/Elofsson **Åskådare på idrottstävlingar.**
En studie av den vuxna befolkningen.
1987 (15 kr)

PUBLICERADE STUDENTUPPSATSER

Besökare vid Skärholmens sim- och sporthall
av Bergvall m fl
Fritidsledarutbildningen vid Tallkrogens fhsk, 1983

Fritidsgårdsbesökare i Sättra- en sociologisk studie
av Caribring m fl
Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet, 1983

Fritidsundersökningar bland elever i Sätterskolan
av Hellström/ Karlsson
Fritidsledarutbildningen vid Tallkrogens fhsk, 1983

Parkleken- en studie av besökarna
av Majling/ Sonebäck
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1984

Vår Teater- en studie av besökarna
av Sjöstrand/ Sjöberg
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1984

Vad händer när man lägger ned en centrungård ?
av Leif Eiranson
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1985

Pojkars och flickors lek i parkleken
av Andersson/ Lindberg
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1985

Vilka ungdomar spelar rockmusik i grupp ? En studie
av medlemmar i Fryshusets musikförening
av Bogegård/ Ekstrand
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1985

Elitfotbollspelares fritidsvanor
av Peter Östling
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1986

Flickprojektet i parkleken. En utvärdering ett år
efter starten
av Johansson/ Österberg
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1986

Bara en jämförelse
En studie av utvecklingsstördas fritids-
vanor jämfört med Stockholmsungdomar
av Göransson/Berglund
Fritidsledarutbildningen vid Årstagårdens fhsk, 1986

Fritidsgårdar i Stockholm
- inför ett försök med gårdsdemokrati
av Henricson/Pettersson
Sociologiska institutionen vid Sthlms Universitet, 1987
(15 kr)

PUBLICERADE FÖRVALTNINGSRAPPORTER

Från centrungård till självstyrande grupper i grannskapet
Rapport 1
av Sussi Scott m fl 1985

Från centrungård till självstyrande grupper i grannskapet
Rapport 2
av Sussi Scott m fl 1985

På väg mot " Flickor i parklek " - fakta och reflektioner
vid försöksverksamhetens start
av Ted Birch, 1985

På väg mot "Gårdsdemokrati "- fakta och reflektioner
vid försöksverksamhetens start
av Mette Prawitz, 1985

På väg mot " Gårdsdemokrati "- fakta och reflektioner
efter en termin
av Mette Prawitz, 1985

På väg mot " Gårdsdemokrati"- fakta och reflektioner
efter två och en halv terminer
av Mette Prawitz, 1986

PUBLICERADE FÖRVALTNINGSRAPPORTER FRÅN ANDRA KOMMUNER

Nordmark, L.

Fritids- och kulturvanor
i Västerås
Vuxenbefolkningen 16-75 år
Del 1
Beställes från Västerås fritids-
förvaltning tel: 021/ 16 10 64

FORSKNINGSRAPPORTER SOM KOMMER ATT PUBLICERAS

Blomdahl/Elofsson	Vilka faktorer förklarar barns och ungdoms deltagande i fritidsutbudet . (40 kr)
Pettersson/Blomdahl	Inför gårdsdemokratiprojektet En nollägesbeskrivning av 10 fritidsgårdar i Stockholm (30 kr)
Blomdahl/Elofsson	Offentliga satsningar på fritids- och kulturområdet. En studie av den vuxna befolkningens utnyttjande. (50 kr)
Blomdahl/Elofsson	Offentliga satsningar på fritids- och kulturområdet. En studie av den unga befolkningens utnyttjande i Stockholm, Göteborg, Norrköping, Västerås och Eskilstuna. (50 kr)
Elofsson, S.	Semestervanor (30 kr)
Claeson/Blomdahl	Flickor i parklek - en utvärdering (40 kr)
Pettersson/Blomdahl	Gårdsdemokratiprojektet - en utvärdering. (40 kr)
Blomdahl/Elofsson	Grundskoleelevers deltagande i föreningslivet - en jämförelse mellan åren 1972 och 1985 (30 kr)